

Ruokajärjestelmän päästövähennystyö etenee Etelä-Pohjanmaalla

29.12.2023

Tulevaisuuden ruokajärjestelmän kehittämiseen ja ilmastovaikutusten vähentämiseen keskittyvä seminaari houkutteli maanantaina 11.12.2023 joukon asiantuntijoita ja sidosryhmiä Seinäjoen Framille. Tapahtuma toimi Kestävä ja vastuullinen Ruokaprovinssi -hankkeen virallisena kick off -seminaarina ja tarjosi osallistujille mahdollisuuden saada tuoretta tietoa ruokajärjestelmän päästölaskennasta sekä keskustella vastuullisuustyön tulevaisuudesta Etelä-Pohjanmaan alueella.

Ruokasektorin ilmastotiekartan toimeenpano ja seuranta etenevät

Kestävä ja vastuullinen Ruokaprovinssi -hankkeen yhtenä tavoitteena on koota yhteen alueellinen verkosto ruokajärjestelmän päästövähennystyön todentamiseksi. TKI-asiantuntija Anu Palomäki esitteli Etelä-Pohjanmaan alueellisen ilmastotiekartan tavoitteita. Vuonna 2022 julkaistussa alueellisessa ilmastotiekartassa on huomioitu valtakunnalliset toimialakohtaiset tavoitteet sekä sidosryhmien näkökulmat ja nostettu lisäksi erillisenä kokonaisuutena tarkasteluun alkutuotannon tuotantopanosten päästöt. Seuraavaksi hankkeessa laaditaan suunnitelma yhteistyöverkoston toiminnalle, jotta tavoitteista voidaan valita päästövähennysten kannalta vaikuttavimmat vaihtoehdot.

Päästölaskennan eri työkalut täydentävät toisiaan

Suomen ympäristökeskuksen (SYKE) ENVIMATfood -ruokajärjestelmämallin avulla voidaan tarkastella elintarvikkeiden kokonaispäästöjä. SYKEn johtava tutkija Jani Salminen käsitteli esityksessään ruokajärjestelmän päästöjä ja niiden vähentämistä. Salminen toi esiin tärkeitä näkökulmia siitä, miten päästöt syntyvät ja miten erilaiset toimenpiteet voivat vaikuttaa ruokaketjun kokonaispäästöihin. Salmisen mukaan Etelä-Pohjanmaalla olisi tärkeää pohtia alueelle parhaiten soveltuvia ratkaisuja erityisesti eloperäisten maiden päästövähennystyöhön.

Ruokajärjestelmän päästöt jakautuvat alueittain hyvin eri tavoin riippuen siitä, katsotaanko tuotanto- vai kulutusperustaisia päästöjä. Projektipäällikkö Liisa-Maija Hurme Etelä-Pohjanmaan liitosta esitteli kolmantena puheenvuorona päästölaskentaa erityisesti kulutusperusteisesta näkökulmasta. Esityksessä keskityttiin Hinku-laskentaan sekä kulutus- ja käyttöperusteiseen laskentaan liittyviin näkökulmiin ruokajärjestelmässä. Euroopan Unionin Life -rahoitteisen CANEMURE – hankkeen ylläpitämältä sivustolta hiilineutraalisuomi.fi löytyy paljon kuntakohtaista tietoa päästövähennyksistä.

Ruokajärjestelmän merkitys aluetaloudelle Etelä-Pohjanmaalla omassa luokassaan

Maatalouden päästövähennyspotentiaalia ja -mahdollisuuksia käsiteltiin neljäntenä esityksenä, kun oli vuorossa tutkimusprofessori Jyrki Niemen (Luonnonvarakeskus) puheenvuoro. Niemen esitys tarjosi monipuolisen katsauksen siihen, miten maatalouden eri sektorit voivat osallistua päästöjen vähentämiseen ja millaisia keinoja tähän on käytettävissä nyt ja tulevaisuudessa. Niemi on mukana Just food -hankkeessa, jossa käsitellään laajasti ruokajärjestelmän siirtymää oikeudenmukaisuuden näkökulmasta. Niemi nosti esiin Luken Taloustohtori -verkkopalvelun, josta löytyy tietoa muun muassa maatalouden kasvihuonekaasupäästölaskentaan liittyen. Niemi muistutti myös, että Etelä-Pohjanmaalla ruokajärjestelmän vaikutukset aluetalouteen ovat valtakunnallisessa vertailussa merkittävästi muita alueita korkeammat.

Seminaarin päätteeksi avautui vilkas keskustelu, jossa osallistujat saivat esittää kysymyksiä sekä jakaa omia näkemyksiään ruokajärjestelmän päästövähennystyöstä. Lopputulemana todettiin, että ruokajärjestelmän vastuullisuustyö on laaja kokonaisuus, jonka eri osat ovat yhteydessä toisiinsa. Koko ruokajärjestelmän vastuullisuustyön edistäminen ei ole helppo työ, mutta yhteistyöllä ja monipuolisten näkemysten yhteen tuomisella vastuullisuustyötä saadaan eteenpäin. Monipuolinen lähestymistapa on avain ruokajärjestelmän päästöjen kattavaan ymmärtämiseen ja niiden vähentämiseen Etelä-Pohjanmaan alueella.

Tapahtuman järjestäjä, Kestävä ja vastuullinen Ruokaprovinssi -hanke kiittää kaikkia osallistujia ja muistuttaa hankkeen tavoitteesta luoda verkosto, joka seuraa ilmastotiekartan toimeenpanoa Etelä-Pohjanmaalla. Hanke on Euroopan unionin osarahoittama, ja sitä toteuttavat yhteistyössä Seinäjoen ammattikorkeakoulu, Vaasan yliopisto, Luonnonvarakeskus Luke, Helsingin yliopiston Ruralia-instituutti ja Tampereen yliopisto.

Uutisen kirjoitusasun työstämisessä on hyödynnetty OpenAI:n ChatGPT -tekoälysovellusta.

Kaisa Mäkelä, projektipäällikkö
Anu Palomäki, TKI-asiantuntija